

UNIUNEA NAȚIONALĂ A BAROURILOR DIN ROMÂNIA
EXAMENUL DE DOBÂNDIRE A TITLULUI PROFESIONAL DE AVOCAT DEFINITIVI
SESIUNEA NOIEMBRIE 2010
MATERIA: Drept penal. Drept procesual penal.

DREPT PENAL. DREPT PROCESUAL PENAL
BAREM - GHID DE CORECTARE

Având în vedere sistemul de notare de la 1 la 10 (cu un punct de pornire 1), evaluarea se va face ținând seama de modul în care candidatul a tratat fiecare subiect (dezvoltat, coerent, cu enunțuri corecte sau simpla redare a aspectelor reținute), iar punctajul va fi următorul:

Speta nr. 1 = 2p

1. In speta este vorba despre tentativa la infractiunea de talharie in concurs cu infractiunea de violare de domiciliu: (1p)

a) din datele spetei se poate identifica existenta continutului constitutiv al infractiunii de talharie.

- elementul material al infractiunii de talharie are o structura complexa fiind alcatuit in primul rand din elementul material al infractiunii de furt, iar al doilea element component, adiacent fata de primul, il reprezinta o violenta fizica sau psihica prin intermediul careia faptuitorul incearca sa isi asigure scaparea;

- in speta, inculpatul a patruns noaptea in locuinta partii vatamate pentru a sustrage bani si bunuri- ceea ce reprezinta elementul material al infractiunii de furt;

- pentru a-si asigura scaparea, inculpatul a imbrancit victima tintind-o pe scari dupa care a fugit- ceea ce reprezinta al doilea element component al infractiunii de talharie, adiacent fata de primul, intrucat violenta fizica a fost exercitata de catre inculpat pentru a incearca sa isi asigure scaparea;

- intre primul si al doilea element component al elementului material exista o relatie de conditionare in sensul ca infractiunea de talharie exista numai atunci cand violentele sunt savarsite in scopul ca inculpatul sa isi asigure scaparea, ceea ce s-a intamplat in speta;

- in cazul infractiunii de talharie, violentele se exercita asupra persoanei si nu asupra lucrului- in speta victima a fost imbrancita si tintita pe scari;

- o conditie esentiala pentru existenta infractiunii de talharie o reprezinta efectiva savarsire a actiunii adiacente;

- in raport cu furtul, actiunea adiacenta trebuie sa se comita imediat dupa aceasta, ceea ce in speta s-a si intamplat;

- infractiunea de talharie se savarseste numai cu intentie, iar forma vinovatiei are o structura complexa, fiind alcatuita din intentia cu care se savarseste actiunea principala si actiunea cu care se comite actiunea adiacenta, violenta;

- legea prevede si un scop al faptei, la care se raporteaza in special actiunea adiacenta- in speta violentele au fost exercitate de catre inculpat asupra partii vatamate cu scopul a-si asigura scaparea si a nu fi recunoscut;

- tentativa infractiunii de talharie se pedepseste conform art.22 C.pen.;

- tentativa la infractiunea de talharie este, in realitate, tentativa la infractiunea de furt, la care se adauga actiunea adiacenta, care trebuie sa se realizeze efectiv, sa se consume, ceea ce in speta s-a si intamplat;

- consumarea infractiunii de talharie este in functie de consumarea actiunii principale si are deplina aplicabilitate in cazul infractiunii de talharie;

- in speta nu a avut loc o insusire a unui bun, astfel incat exista doar o tentativa la infractiunea de talharie;

- exista o tentativa la infractiunea de talharie si atunci cand, dupa savarsirea unei tentative de furt, faptuitorul intrebuinteaza violenta pentru a-si asigura scaparea astfel cum s-a intamplat in speta.

b) din datele spetei se poate identifica existenta infractiunii de violare de domiciliu:

- inculpatul a patruns fara drept, noaptea in locuinta partii vatamate, fara consimtamantul acesteia- ceea ce reprezinta elementul material al infractiunii de violare de domiciliu;

- pentru existenta elementului material este necesar ca patrunderea in domiciliul altuia sa se realizeze fara consimtamantul persoanei respective;

- pentru existenta elementului material este necesar ca patrunderea in domiciliul altuia sa se realizeze pe nedrept, sa nu existe unul dintre cazurile in care patrunderea este permisa de catre lege (perchezitie domiciliara, stare de necesitate, etc);

- infractiunea de violare de domiciliu presupune vinovatia sub foma intentiei, intrucat savarsirea faptei din culpa nu este incriminata; inculpatul a patruns noaptea in locuinta partii vatamate pentru a sustrage bani si bunuri, ceea ce reprezinta intentia acestuia de a comite si infractiunea de violare de domiciliu;

- urmasa imediata a infractiunii de violare de domiciliu este o stare de pericol, ceea ce in speta s-a realizat deoarece inculpatul a fost surprins de catre partea vatamata si a fost nevoit sa exercite violente de natura fizica pentru a-si asigura scaparea si a nu fi recunoscut;

- infractiunea de violare de domiciliu a fost savarsita in varianta agravata-art.192 alin.2 C.p., in timpul noptii, pe intuneric, imprejurare care a sporit indrazneala inculpatului si teama partii vatamate;

c) tentativa la infractiunea de talharie in concurs cu infractiunea de violare de domiciliu:

- prin concurs de infractiuni este desemnata forma pluralitatii de infractiuni ce consta din savarsirea a doua sau mai multe infractiuni de catre aceeasi persoana mai inainte de a fi conamnata definitiv pentru vreuna din ele;

- cand faptuitorul se afla fara drept in locuinta din care urmareste sa sustraga bunul, exista un concurs de infractiuni intre infractiunea de talharie si infractiunea de violare de domiciliu;

- sunt indeplinite conditiile pentru existenta concursului de infractiuni:
 - au fost savarsite doua infractiuni;
 - infractiunile au fost savarsite de catre aceeasi persoana;
 - savarsirea infractiunilor a avut loc mai inainte de a fi condamnata definitiv pentru vreuna din ele;
 - infractiunile savarsite pot fi supuse judecatii.

2. *In speta nu se poate afirma ca exista infractiunea de talharie in concurs cu infractiunea de violare de domiciliu: (0,5p)*

- a) exista infractiunea de talharie, pentru argumentele prezentate mai sus la punctul 1.a.;
- b) exista infractiunea de violare de domiciliu, pentru argumentele prezentate mai sus la punctul 1.b.;
- c) exista tentativa la infractiunea de talharie si nu a avut loc consumarea infractiunii de talharie deoarece:
 - tentativa la infractiunea de talharie este, in realitate, tentativa la infractiunea de furt, la care se adauga actiunea adiacenta, care trebuie sa se realizeze efectiv, sa se consume, ceea ce in speta s-a si intamplat;
 - consumarea infractiunii de talharie este in functie de consumarea actiunii principale si are deplina aplicabilitate in cazul infractiunii de talharie;
 - in speta nu a avut loc o insusire a unui bun, astfel incat exista doar o tentativa la infractiunea de talharie;
 - exista o tentativa la infractiunea de talharie si atunci cand, dupa savarsirea unei tentative de furt, faptuitorul intrebuinteaza violenta pentru a-si asigura scaparea astfel cum s-a intamplat in speta.

3. *In speta nu se poate afirma ca exista doar tentativa la infractiunea de talharie conform art.211 alin.2/1 lit.c C.pen. (comisa intr-o locuinta sau in dependintele acesteia) deoarece: (0,5p)*

- a) exista infractiunea de talharie, pentru argumentele prezentate mai sus la punctul 1.a.;
- b) exista tentativa la infractiunea de talharie si nu a avut loc consumarea infractiunii de talharie deoarece:
 - tentativa la infractiunea de talharie este, in realitate, tentativa la infractiunea de furt, la care se adauga actiunea adiacenta, care trebuie sa se realizeze efectiv, sa se consume, ceea ce in speta s-a si intamplat;
 - consumarea infractiunii de talharie este in functie de consumarea actiunii principale si are deplina aplicabilitate in cazul infractiunii de talharie;
 - in speta nu a avut loc o insusire a unui bun, astfel incat exista doar o tentativa la infractiunea de talharie;
 - exista o tentativa la infractiunea de talharie si atunci cand, dupa savarsirea unei tentative de furt, faptuitorul intrebuinteaza violenta pentru a-si asigura scaparea astfel cum s-a intamplat in speta;
- c) exista infractiunea de violare de domiciliu, pentru argumentele prezentate mai sus la punctul 1.b.;

d) in speta exista concurs de infractiuni, pentr argumentele invocate mai sus, la punctul 1.c.;

Speta nr. 2 = 2p

1. In speta este vorba despre infractiunea de ucidere din culpa: (1p)

- prin fapta savarsita, inculpatul A a cauzat din culpa moartea altei persoane;
- inculpatul A a avut o atitudine neglijenta sau imprudenta, nu a actionat cu intentie, iar fapta a fost savarsita din culpa;
- in cazul infractiunii de ucidere din culpa trebuie sa existe posibilitatea de a se putea stabili in mod obiectiv o legatura de cauzalitate directa intre fapta savarsita si moartea victimei, ceea ce in speta se poate realiza in raport de fapta savarsita de catre inculpatul A;
- inculpatul A nu a prevazut si nu a urmarit producerea rezultatului final, respectiv decesul;
- inculpatul A nu a putut prevedea ca fapta sa va provoca moartea victimei;
- definitia legala a culpei-nu prevede rezulatul faptei sale, desi trebuia si putea sa-l prevada- art.19 (2) C.pen.

2. In speta nu este vorba despre infractiunea de omor savarsita prin intentie indirecta: (0,5p)

- inculpatul A nu a actionat cu intentie, ci din culpa;
- definitia legala a intentiei-art.19 alin.1 C.pen.- nu se aplica intrucat inculpatul A nu a prevazut si nu a urmarit producerea rezultatului final, respectiv decesul;
- omorul reprezinta fapta persoanei care ucide cu intentie o alta persoana.

3. In speta nu este vorba despre infractiunea de loviri sau vatamari cauzatoare de moarte: (0,5p)

- infractiunea de loviri sau sau vatamari cauzatoare de moarte este fapta persoanei care, prin savarsirea vreuneia dintre faptele de lovire si vatamare a integritatii corporale sau a sanatatii persoanei, cauzeaza moartea victimei, ceea ce nu se regaseste in speta;
- infractiunea de loviri sau sau vatamari cauzatoare de moarte este o varianta a omuciderii si anume o omucidere preterintentionata, iar in cazul de fata nu exista intentia de a ucide;
- in cazul infractiunii de loviri sau sau vatamari cauzatoare de moarte este vorba despre o urmare preterintentionata a faptei de lovire sau vatamare corporala, ceea ce nu se regaseste in speta;
- aceasta infractiune se caracterizeaza prin existenta vinovatiei sub forma preterintentionei;
- fapta initiala de lovire sau vatamarecorporala este savatsita cu intentie in cazul infractiunii de loviri sau sau vatamari cauzatoare de moarte, ceea ce nu este cazul in speta de fata;
- in cazul infractiunii de loviri sau sau vatamari cauzatoare de moarte,moartea este provocata din culpa, ca rezultat ce a depasit intentia faptuitorului, ceea ce nu este cazul in speta;

-nu exista infractiunea de loviri sau vatamari cauzatoare de moarte intrucat inculpatul nu a putut prevedea ca fapta sa va provoca moartea victimei.

Speta nr. 3 = 2,5p

1.Cauze care inlatura caracterul penal al faptei: (0,5p)

a) - sunt incidente dispozitiile art.44 alin.3 C.p. privind legitima aparare intrucat A.B. a savarsit fapta pentru a respinge patrunderea fara drept a celor doi ofiteri de politie judiciara;
- patrunderea in domiciliul lui A.B. a fost fara drept intrucat ofiterii de politie judiciara din cadrul serviciului de investigare a fraudelor nu sunt organe competente sa efectueze operatiunile prevazute de catre art.5 din Legea nr.21/2005;
- patrunderea in domiciliul lui A.B. a fost fara drept intrucat ofiterii de politie judiciara din cadrul serviciului de investigare a fraudelor au incercat sa patrunda in imobil fara acordul acestuia;
- atacul il reprezinta patrunderea fara drept, prin violenta (A.B. s-a impotrivit si s-a aparat cu pumnii si picioarele) in locuinta;
- apararea este prezumata legitima daca se realizeaza printr-o fapta pentru a respinge un astfel de atac;
- prezumtia prevazuta de catre dispozitiile art.44 alin.3 este relativa, iar organul judiciar trebuie sa aprecieze in concret situatia in care apararea este legitima;

b) in cauza nu sunt incidente dispozitiile art.49 C.p.:

- A.B.nu se gasea in stare de betie datorita unor imprejurari independente de vointa sa, deoarece in seara precedenta isi sarbatorise ziua de nastere si consumase o cantitate apreciabila de alcool;
- A.B. nu se afla intr-o stare de betie completa de alcool, ci doar intr-o stare confuza grefata pe consumul unei cantitati apreciabile de alcool si de faptul `ca petrecerea se finalizase i jurul orelor 07,30;

2.Cauze care inlatura raspunderea penala sau consecintele condamnarii: (0,5p)

a) in cauza lipseste plangerea prealabila ce trebuia formulata de catre M.M. si M.N. pentru savarsirea infractiunii prevazute si pdepsite de catre art.180 C.p.;
-conditiile pe care trebuie sa le indeplineasca plangerea penala prealabila pentru a fi o conditie de procedibilitate si pedepsibilitate art.279-art.286 C.p.

b) in cauza a intervenit reabilitarea de drept pentru infractiunea savarsita si condamnat la pedeapsa de un an inchisoare, acum patru ani de zile;
- art.133 si art.134 alin.1 reabilitarea de drept pentru persoanele fizice-conditiile de acordare si efectele reabilitarii;

3.Competenta organelor judiciare participante in faza de urmarire penala: (0,25p)

- potrivit dispozitiilor art.209 alin.3 C.p.p. urmarirea penala se efectueaza in mod obligatoriu de catre procuror in cazul infractiunii prevazute si pedepsite de art.239 C.pen.
- urmarirea penala a fost inceputa in mod nelegal de catre organele de cercetare penala prin proces-verbal, intrucat in raport de dispozitiile art.228 C.p.p. inceperea urmaririi penale se dispune prin rezolutie care trebuie confirmata motivat in termen de 48 de ore de la data inceperii urmaririi penale;

4.Aspecte controversate legate de schimbarea de incadrarea juridica sau refacerea urmaririi penale: (0,25p)

a) Aspecte legate de schimbarea de incadrarea juridica:

- instanta trebuia sa ia act de solicitarea aparatorului ales al inculpatului si sa acorde termen in vederea pregatirii apararii, intrucat acesta este un drept al inculpatului ce a fost exercitat in mod legal;

b) Aspecte legate de refacerea urmaririi penale:

- cererea de refacere a urmaririi penale a fost respinsa in mod corect de catre instanta de judecata in conformitate cu dispozitiile art.332 C.p.p., intrucat aceasta a fost formulata dupa schimbarea incadrarii juridice, iar oua incadrare juridica nu impunea acest lucru;

5.Aspecte legate de masurile dispuse de catre instanta, precum si cu privire la solutia pronuntata: (0,25p)

- pentru infractiunea prevazuta de catre art.5 din Legea nr.241/2005 temeiul corect al achitarii este art.11 pct.2 lit a raportat la art.10 alin.1 lit.e-fapta a fost savarsita in legitima aparare;
- pentru infractiunile prevazute de catre art.3 si art.4 din Legea nr.241/2005 temeiul corect al achitarii este art.11 pct.2 lit a raportat la art.10 alin.1 lit.b intrucat in speta este aplicabila Legea nr.87/1994 care nu incrimineaza aceasta fapta ca infractiune;
- Legea nr.241/2005 a intrat in vigoare la 30 de zile de la publicare (M.O. 672 din 27.07.2005) iar faptele au fost savarsite anterior intrarii in vigoare;
- cererea de aplicare a dispozitiilor art.10 este inadmisibila intrucat prejudiciul este de 50 000 de euro, iar dispozitiile legale sunt aplicabile doar in cauzele in care prejudiciul cauzat si recuperat este de pana la 50 000 de euro;
- motivarea instantei de respingere a cererii de aplicare a dispozitiilor art.10 din lege este gresita deoarece art.10 alin.2 din lege statueaza ca nu se aplica dispozitiile din alin.1 al aceluiasi articol doar in cazul in care faptuitoru a mai savarsit o infractiune prevazuta de catre Legea nr.241/2005, iar in speta este vorba de o infractiune de evaziune fiscala prevazuta de catre Legea nr.87/1994, savarsita in urma cu patru ani;

6.Aspecte controversate legate de masura preventiva a arestarii inculpatului: (0,25p)

- propunerea de arestare preventiva nu poate fi facuta prin rechizitoriu care are o functie procesuala si un continut prevazut expres de catre art.264 C.p.p., ci trebuia sa existe separat de rechizitoriu,ca o propunere distincta, in conformitate cu dispozitiile art.149/1 C.p.p.;

- art.160/b C.p.p. obliga sa se efectueze o verificare periodica, nu mai tarziu de 60 de zile, dar aceasta verificare se poate efectua si la o perioada mai mica, respectiv de 30 sau 45 de zile; legea procesuala contine norme expresive si imperative pentru a nu fi depasit termenul de 60 de zile;

- hotararile judecatoresti in domeniul masurilor preventive nu se bucura de autoritate de lucru judecat, astfel incat legiuitorul permite verificarea legalitatii si temeiniciei arestarii preventive, in conditiile prevazute de catre art.160/b C.p.p.;

7. In calitate de aparator al inculpatului, formulati apararea acestuia la instanta de fond si eventual, pentru respingerea apelurilor declarate de catre partile vatamate M.M. si M.N.: (0,5p)

-legea penala obliga doar la refacerea documentelor distruse, fara a preciza ce se intampla in cazul documentelor furate sau pierdute;

- documentele de evidenta contabila nu se pot reface in lipsa documentelor de evidenta primara:facturi fiscale, chitante, avize de expeditie,note de intrare-receptie,etc.;

- dreptul de apreciere a termenului de refacere a documentelor a fost stabilit in mod arbitrar, prin incalcarea dispozitiilor art.4 din Codul Fiscal, intrucat nu a tinut cont de situatia concreta a contribuabilului;

-legea penala nu distinge intre situatia distrugerii documentelor contabile din caz fortuit sau forta majora;

- contribuabilul trebuia sa fie somat initial de cel putin trei ori si dupa aceea trebuia sa mai fie somat inca o data, intrucat legea prevedea ca refuzul sa fie nejustificat, dupa ce a fost somat de trei ori;

- pentru infractiunea prevazuta de catre art.5 din Legea nr.241/2005 temeiul corect al achitarii este art.11 pct.2 lit a raportat la art.10 alin.1 lit.e-fapta a fost savarsita in legitima aparare;

- pentru infractiunile prevazute de catre art.3 si art.4 din Legea nr.241/2005 temeiul corect al achitarii este art.11 pct.2 lit a raportat la art.10 alin.1 lit.b intrucat in speta este aplicabila Legea nr.87/1994 care nu incrimineaza aceasta fapta ca infractiune;

- Legea nr.241/2005 a intrat in vigoare la 30 de zile de la publicare (M.O. 672 din 27.07.2005) iar faptele au fost savarsite anterior intrarii in vigoare;

Speta nr. 4 = 2,5p

1.Încadrați, din punct de vedere juridic, faptele săvârșite de inculpații „A” și „B”._(1p)

-prin falsificarea actelelor de identitate ale părților vătămate „C” și „D”, inculpații „A” și „B” au savarsit infractiunea prevazuta si pedepsita de catre art.288 C.p.

- actele de identitate sunt inscrisuri oficiale in conformitate cu art.150 C.p.

-fapta de a înstrăina în mod nelegal, prin intermediul Biroului Notarului Public „E”, un imobil apartament, situat în Brașov, intruneste elementele constitutive ale infractiunii de inselaciune prevazuta si pedepsita de catre art.215 alin.1, alin.2, alin.3 C.p.

-in concluzie, inculpatii au savarsit infractiunea de fals material in inscrisuri oficiale in concurs cu infractiunea de inselaciune-art.215 alin.2 teza finala C.p.

- in speta sunt aplicabile dispozitiile art.124 C.p. privind prescriptia speciala pentru infractiunea prevazuta si pedepsita de catre art.288 C.p.

2. Identificați, în cazul în care există, greșeli în activitatea organelor de urmărire penală cu privire la starea de arest preventiv. (0,5p)

- organele de urmarire penala nu mai pot solicita prelungirea starii de arest preventiv atunci cand cauza a fost finalizata prin rechizitoriu si inregistrata pe rolul instantei de judecata;

- instanta de judecata trebuia sa verifice din oficiu legalitatea si temeinicia arestarii preventive;

- in cazul in care temeiurile care au determinat arestarea preventiva impun in continuare privarea de libertate, instanta mentine, prin incheiere, arestarea preventiva.

3. Identificați, în cazul în care există, greșeli în activitatea instanței de judecată. (0,5p)

-instanta trebuia sa stabileasca o pedeapsa in functie de limitele de pedeapsa prevazute de catre art.215 alin.1, alin.2, alin.3 C.p. prin aplicarea dispozitiilor prevazute de catre art.72 C.p. si art.109 C.p. si dispozitiile art.16 din Legea nr. 143/2000;

-nu se poate crea un regim mai favorabil pentru minor prin aplicarea dispozitiilor art.109 C.p. la pedeapsa stabilita initial de catre instanta de judecata, dupa care aceste limite sa fie reduse la jumătate ca urmare a aplicarii dispozitiilor art.16 din Legea nr. 143/2000, intrucat dispozitiile legale ar fi aplicabile in mod eronat.

(Lucrarea se corectează atât de Comisia de drept penal, cât și de Comisia de drept procesual penal, iar nota acordată lucrării, în ansamblul ei, se ia în considerare atât la materia "drept penal", cât și la materia "drept procesual penal". Spre ex: lucrarea se notează cu nota 8. Nota va fi acordată atât la disciplina de examen "drept penal", cât și la disciplina de examen "drept procesual penal", deoarece problematica practic aplicativă se interferează, iar cerințele subiectelor vizează ambele materii de examen).